

LINDESNES
KOMMUNE

Planstrategi 2020 - 2023

Vedtatt av kommunestyret 17. desember 2020

Innhold

Formål.....	4
Nasjonale og regionale forventninger	5
Nasjonale forventninger	5
Regionale forventninger	5
Plansystem.....	7
Gjeldende kommuneplan	8
Samfunnsdel	8
Arealdel.....	8
Utviklingstrekk, utfordringer og muligheter.....	10
Befolkningsutvikling og sammensetning	10
Sosial bærekraft og folkehelse	11
Arbeid, mestring og livskvalitet	14
Effekter av covid-19.....	15
Næringsliv og sysselsetting.....	16
Langsiktig arealbruk.....	18
Fritidsbebyggelse	18
Hav, kyst og skog	19
Boligbygging og tettstedsutvikling	20
Vurdering av planbehovet og oversikt over prioriterte planoppgaver	21
Oversikt over prioriterte planoppgaver i perioden 2020-2023	23

Formål

Formålet med planstrategien er å avklare hvilke planer kommunen vil starte opp eller videreføre for å legge til rette for ønsket samfunnsutvikling. Den ønskede samfunnsutviklingen kommer blant annet til uttrykk i de nasjonale forventningene til regional og lokal planlegging, i regionplan Agder 2030 og i vår egen kommuneplan. I tillegg uttrykkes forventninger i både lover, forskrifter, regler, offentlige utredninger og andre overordnede plan- og utredningsdokumenter.

De nasjonale forventningene er tydelige på at lokal planlegging skal være målrettet og ikke mer omfattende enn nødvendig. Derfor er det avgjørende at planambisjonene er tilpasset utfordringsbildet og plankapasiteten i kommunen. Dette betyr også at vi i planstrategien vil prioritere hva som er viktigst å få på plass i denne perioden og så sørge for at vi gjennomfører disse planprosessene mest mulig effektivt.

Nasjonale og regionale forventninger

Nasjonale forventninger

De nasjonale forventningene til vår lokale planlegging uttrykkes i dokumentet "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging som hvert fjerde år utarbeides av regjeringen. Forventingsdokumentet ble sist vedtatt 14. mai 2019. Dokumentet trekker fram fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle.

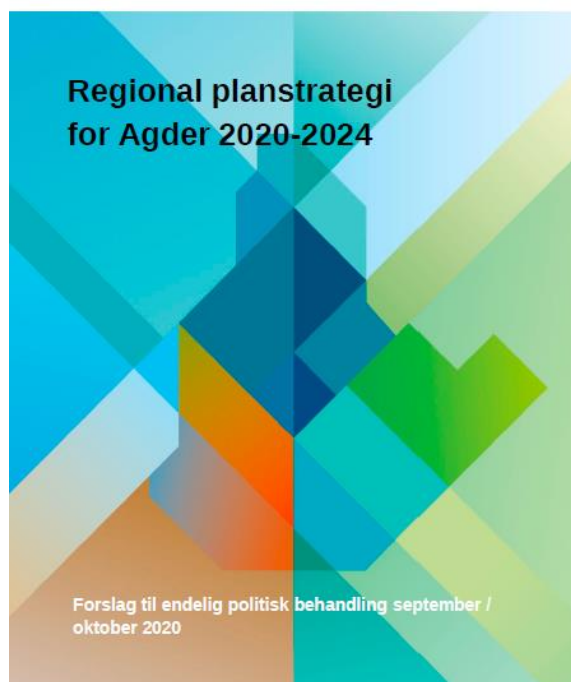
FNs bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vårt tids største utfordringer, også i Norge.

Regjeringen uttrykker i forventningene at lokal samfunns- og arealplanlegging skal være basert på åpen dialog mellom alle parter og legger stor vekt på lokaldemokratiet samtidig som nasjonale hensyn skal ivaretas. Det er viktig å utnytte fleksibiliteten i plansystemet slik at en kan tilpasse planleggingen til lokale behov og unngå flere planer enn nødvendig.

I sammenslåtte kommuner vil kommunale planlegging være viktig for å få fram felles kunnskapsgrunnlag og peke ut felles retning for samfunnsutviklingen.

Regionale forventninger

Regional planstrategi oppsummerer det regionale utfordringsbildet og de regionale planambisjonene. Den regionale planstrategien må sees i sammenheng med Regionplan Agder 2030 og prosessen for utarbeidelse av den som det viktigste overordnede styringsdokumentet for utvikling av det nye Agder-fylket.

Et viktig formål med planarbeidet har vært å sørge for at det nasjonale målet om målrettet planlegging som ikke er mer omfattende enn nødvendig nås. Dermed har en forsøkt å få ned antallet planer og samordne planene bedre. Videre har en forankret vurderingen av hvilke planer en har behov for i spørsmålet "Hvilke planer er det behov for, for å oppnå målene i Regionplan Agder 2030.

I den regionale planstrategien for perioden 2019-2023 er det foreslått å redusere antallet planer fra 17 til 13 og redusere antallet andre strategier og styringsdokumenter fra 41 til 14. Det er utarbeidet et eget kunnskapsgrunnlag for planstrategien kalt Agdertall 2019.

Lindesnes kommune har bidratt med innspill til planstrategien ved å spille inn vår forståelse av det lokale utfordringsbildet som en del av det regionale bildet og våre tanker om hvilke planer som da blir viktige.

Regionplan Agder har «Attraktiv, samskapende og bærekraftig» som visjon. Hovedmålet er å utvikle Agder til en miljømessig, sosial og økonomisk bærekraftig region i 2030. Planen har fem tema som hovedsatsingsområder:

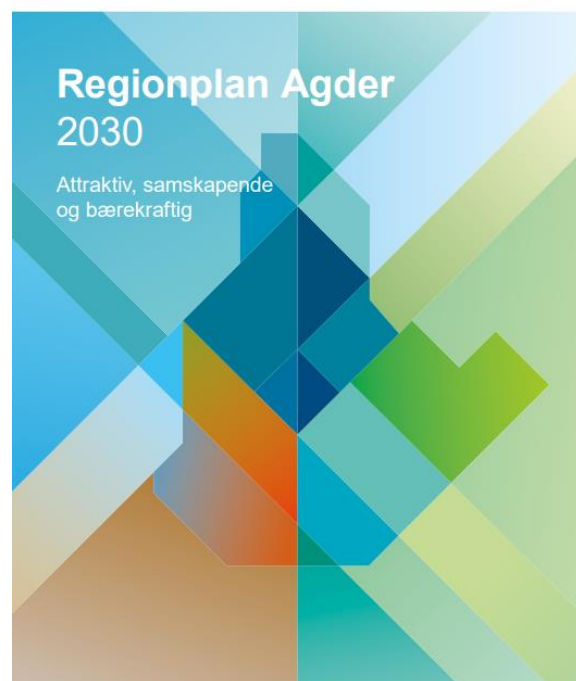
- Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter
- Verdiskaping og bærekraft
- Utdanning og kompetanse
- Transport og kommunikasjon
- Kultur

I tillegg har planen tre gjennomgående perspektiver:

- Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold
- Klima og miljø

Samarbeid trekkes fram som nøkkelen til å nå felles mål.

Regionplanen beskriver en landsdel i vekst med variert og konkurransedyktig arbeids- og næringsliv. Det pekes på at det er et stort potensial for bærekraftig vekst. Utfordringer med å rekruttere kompetanse, lav sysselsettingsgrad og endret demografi med flere eldre trekkes fram som viktige utfordringer på Agder.

Plansystem

I vår kommune skal vi ha et plansystem som er tydelig, enkelt og effektivt.

Det betyr for det første at vi ønsker å ha klart definerte plannivåer som legger tydelige rammer for hva planene skal inneholde. Dette handler om å ha en kommuneplan med overordnede mål og deretter temaplaner for områder vi må ha særlig fokus på og som er strategisk utdypende.

For det andre betyr det at vi vil sørge for at denne strategiske utdypingen skjer i temaplaner som enten er sektorovergripende eller tar opp i seg de sektorovergripende utfordringene og mulighetene. Viktige sektorovergripende utfordringer er klima og miljø, folkehelse og samfunnssikkerhet og beredskap. Temaplanene som skal utarbeides skal ha gode opplegg for medvirkning og tydelige mandat til grunn for arbeidet. Normalt vil det være utvalg for plan og samfunnsutvikling som ivaretar politisk involvering og styring i disse planprosessene.

For det tredje og avslutningsvis betyr det at utformingen av tiltak og planleggingen av gjennomføring av disse skjer i handlingsplan, i virksomhetsplanleggingen vår i tjenesteområdene og for øvrig i kommuneorganisasjonen. Slik kan vi sikre at vi gjør gode prioriteringer og at tiltakene blir gjennomført.

Målet er at utfordringsbildet er forstått, at vi er enige om de overordnede målene og at vi er koordinert i vår innsats for å nå målene vi har satt for ønsket samfunnsutvikling.

Gjeldende kommuneplan

Samfunnsdel

Gjeldende samfunnsdel ble vedtatt i februar 2020. Denne planstrategien må sees i sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel. Utfordringsbildet som er beskrevet i kommuneplanen er utgangspunktet for planstrategien.

Kunnskapsgrunnlaget er nytt, planen er harmonert med regionplan Agder og forventningene til regional og lokal planlegging. Det er derfor fornuftig å bruke plankapasiteten i inneværende periode til å utdype kommuneplanens overordnede mål i temaplaner for de temaer kommunen ønsker å fokusere på. Samfunnsdelen blir av denne grunn ikke revidert i denne perioden. Handlingsdelen blir rullert årlig i sammenheng med økonomiplan.

Planbehovene som beskrives i planstrategien handler derfor også om hvilke planer vi trenger for å oppnå kommuneplanens mål.

Arealdel

Kommuneplanens arealdel er det overordnede styringsverktøyet for kommunens arealdisponering. I denne planen skal ønsket samfunnsutvikling komme til uttrykk.

En oppdatert arealdel i kommuneplanen gir raskere behandling av reguleringsplaner og økt forutsigbarhet for innbyggere og næringsliv.

Lindesnes kommune har med seg arealdelene fra Mandal kommune, gamle Lindesnes kommune og Marnardal kommune. Mandal og Lindesnes reviderte og vedtok sine arealplaner i 2019, mens Marnardal reviderte og vedtok sin arealdel i 2015. Erfaringene med disse to arealdelene er derfor begrenset.

Arealdelen i Marnardal gjorde grep for å gi tilstrekkelig rom til ønsket utvikling. Viktige grep som ble gjort var blant annet at områder for spredt boligbebyggelse ble justert og tilpasset viktig infrastruktur, næringsområdet Heddeland ble utvidet betydelig for å gi rom for fremtidige behov, sentrumsområder og boligformål ble tilpasset utviklingsstrategiene. Arealdelen for Marnardal oppfattes å gi rom for fremtidig utvikling med hensyn til arealdisponeringene som er gjort.

I forbindelse med revisjon av arealdelen for Mandal og Lindesnes forsøkte man å samordne bestemmelsene. Dette ble delvis gjennomført, men det gjenstår fortsatt en del arbeid. Dermed er det ulike bestemmelser i de tre kommunene. Det er behov for å samordne bestemmelsene slik at vi oppnår en forutsigbar planbehandling og bedre harmonering med overordnede mål for utvikling av kommunen.

I tillegg bør kommuneplanen fange bedre opp nye nasjonale, regionale og lokale forventninger slik de kommer til uttrykk særlig i de tre satsingsområdene og arealstrategien i kommuneplanens samfunnsdel.

Det anbefales på bakgrunn av dette at det foretas en begrenset revisjon der kommuneplanene inngår. Hovedhensikten bør være å få på plass tilstrekkelig samordnede bestemmelser slik at øvrig plan- og byggesaksbehandling blir effektiv og forutsigbar.

Eventuelle strukturelle spørsmål det er vesentlig å avgjøre kan også bli løftet opp til en overordnet planprosess. Det kan for eksempel være behov knyttet til tjenestestrukturer, bolig-areal- og transportplanlegging, stedsutvikling med mer. Konkret vil for eksempel etablering av nye hovedveier i kommunen ha betydning for steds- og samfunnsutviklingen vår. I tillegg kan det være behov for å rette opp mangler ved tidligere planvedtak. Det er viktig for gjennomføring av kommunens overordnede målsetninger at disse kommer til uttrykk i arealdisponeringene.

Selv om en gjennom planprogrammet vil kunne begrense omfanget av revisjonen, vil det være behov for å få på plass omfattende og oppdatert kunnskapsgrunnlag før revisjonen kan starte. Dermed er det realistisk å melde planoppstart først i 2022.

En bør allerede i 2021 igangsette nødvendige forberedelser slik at selve planprosessen kan gjennomføres mest mulig effektiv og strømlinjeformet. I tillegg vil det være viktig å se en revisjon i sammenheng med andre viktige planarbeid som strategisk næringsplan, klima- og miljøplan samt sentrumsplan Mandal og andre større reguleringsplanarbeid.

Utviklingstrekk, utfordringer og muligheter

Befolkningsutvikling og sammensetning

SSB utarbeider framskrivninger basert på tre kriterier. Forventninger til hvor mange barn kvinner vil føde – fruktbarhet, forventet levealder og forventet innvandring. En framskrivning har begrensninger. Den fanger ikke opp lokal samfunnsutvikling som for

eksempel næringsetableringer, areal- og transporttiltak som gir økt etablering osv. Den er likevel en viktig pekepinn på noen hovedtrender som gjenfinnes i andre kommuner og i Norge som nasjon.

Befolkningsutviklingen for vår kommune viser en forventet nedgang i folketallet for alle aldersgrupper til og med 66 år mot 2050.

Framskrivning for Lindesnes kommune

	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
0 år	222	204	210	221	222	212	202
1-5 år	1300	1117	1097	1141	1181	1161	1110
6-12 år	2130	1928	1707	1649	1699	1761	1751
13-15 år	905	937	884	753	729	754	784
16-19 år	1229	1227	1139	1068	950	954	989
20-44 år	6815	6671	6631	6469	6261	6007	5872
45-66 år	6565	6552	6620	6557	6468	6457	6372
67-79 år	2847	3210	3301	3558	3747	3825	3794
80-89 år	807	1014	1401	1640	1799	1950	2155
90 år eller eldre	226	207	228	322	479	568	670

Nedgangen betyr blant annet at det ikke vil være behov for store strukturelle tilpasninger for å imøtekomme fremtidige behov for barnehageplasser, eller skole. Framskrivningene viser nedgang i alle aldersgrupper i arbeidsfør alder. Dette er også del av en nasjonal trend selv om innvandring vil slå forskjellig ut.

Det er i utviklingen i de eldre aldersgruppen vi finner de mest dramatiske endringene. Framskrivningene viser en tredobling i antallet eldre over 90 år, en dobling i antallet eldre i

alderen 80-89 og en økning på om lag 35% i alderen 67-79 år.

Dette er viktig av flere grunner. For det første uttrykker det en forventet økning i tjenestebehov, videre indikerer det et planleggingsbehov, eldrebølgen kommer. Vi kan gjennom fornuftige disponeringer sørge for at effektene av bølgen blir håndterbare. Dette kan vi gjøre ved å planlegge for sosialt bærekraftige boområder som gir økt trygghet og mulighet til å leve gode liv også i sen alderdom, gjennom å

arbeide forebyggende slik at tjenestebehovene ikke vokser ut av kontroll – friske eldre vil kunne bli en betydelig ressurs i fremtiden og gjennom å sørge for at vi utdanner og trekker til oss unge og voksne som kan bidra til en god lokal samfunnsutvikling.

En hovedutfordring for Lindesnes kommune er at de kommunale tjenestene kommer under et krysspress der økte behov ikke kan finansieres med økte inntekter fra de i yrkesfør alder. Størrelsen på dette krysspresset kan vi påvirke i vår egen planlegging og utvikling.

Sosial bærekraft og folkehelse

Sosial bærekraft og folkehelse henger tett sammen. Det handler om jevn fordelingen av goder i befolkningen og innbyggernes muligheter (FHI, Hofstad, 2017). Helse skapes der folk oppholder seg, lever og bor. Trygge og gode nære relasjoner og sosiale nettverk gir godt fundament for helse og utvikling.

Kvaliteten på helsetjenester, barnehager, skoler og lokalsamfunn har betydning for livskvalitet og den enkeltes mulighet for å ta ut sitt potensiale, og å oppleve trivsel, tilhørighet og god helse. (FHI, Helsedirektoratet)

Gjeldende kommuneplan (2020-2032) bygger på kunnskapen om økende andel eldre og mindre barnekull. Innvandring er det som gir kommunen en liten befolkningsvekst. Det er viktig at vi legger til rette for inkludering i samfunn og arbeidsliv. Andelen yrkesaktive er lav i kommunen, og sett i sammenheng med høy andel som mottar statlige ytelse så ser vi at forholdsmessig få må bære forsørgerbyrden. På den andre siden har vi sykdomsbyrden som også bæres av de få, og særlig er andelen høy blant de med lavere utdannings- og inntektsnivå. Det er forholdsvis stort omfang av psykisk uhelse og muskel- og skjelettplager.

Kommuneplanen legger opp til samskaping på tvers av både frivillig, privat og offentlig sektor og på tvers av fagområder og nivåer i egen organisasjon. Dette for å møte utfordringene

med sosial bærekraft og folkehelse som er beskrevet.

Samskaping innebærer at deltagere kommer sammen som likeverdige parter, definerer utfordringer sammen og skaper løsninger sammen. Mangfoldet av innbyggere i alle aldre er viktige ressurser i dette.

Kilde: KS - Håndbok i lokal samskapende sosial innovasjon - 2018

Samtidig viser erfaringene oss hvilken innovasjonskraft som ligger i ansatte og i befolkningen generelt. Erfaringene fra barnehager og skoler er for eksempel at innovasjonen blant ansatte har vært svært høy, og på kort tid har det skjedd store endringer. Undervisning og oppfølging har i større grad skjedd via digitale flater. Dialogen mellom ansatte, elever og foresatte har vært tettere, og kompetanseutviklingen har vært svært høy. Dette viser noe av mulighetsrommet og kraften som ligger i digitalisering og i ansatte i sektoren. Disse erfaringene har vi med oss i videre planlegging.

Utdanning og arbeidstilknytning henger sammen og utdanningsløpet starter allerede i barnehagen. Barnehage og skole er viktige mestringsarenaer. Dette understreker viktigheten av at vi sikrer et helhetlig og sammenhengende opplæringsløp hvor barns talenter og ressurser avdekkes tidlig og løftes frem. Tidlige mestringsopplevelser skaper gode vilkår for aktivt samfunns- og yrkesliv.

Andelen elever som gjennomfører videregående utdanning har en positiv utvikling over tid. Det kan være en indikator på at tiltakene som er satt inn har hatt ønsket effekt. Det er geografisk variasjon i gjennomføringsgraden. I det videre arbeidet kan det være verdt å se nærmere på årsaken til denne variasjonen, samt vurdere om tiltakene som er iverksatt slår ulikt ut i forhold til kjønn og sosial bakgrunn.

Vi vet også at sammenhengen mellom grunnskolepoeng, gjennomføring av videregående opplæring og senere aktiv samfunns- og yrkesdeltakelse, er stor.

Grunnskolepoeng er en samlet poengsum beregnet ut fra alle standpunkt og eksamenskarakterene på vitnemålet, og danner grunnlag for opptak til videregående skole. Elever uten grunnskolepoeng vil være elever med høy risiko for drop-out i videregående opplæring, og senere lav deltakelse i yrkeslivet (UDIR 2018). Konsekvensene for elevene uten

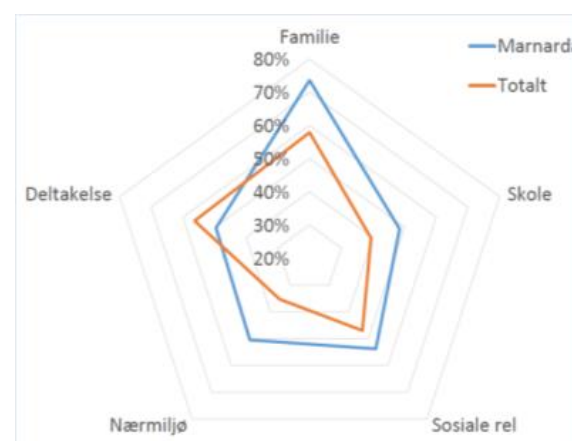
grunnskolepoeng kan derfor være både omfattende og alvorlige.

2019	Nasjonalt				2020	Lindesnes					
	Antall elever	Manglende grunnskolepoeng		10 – 29 poeng		Antall elever	Manglende grunnskolepoeng		10 – 29 poeng		
Begge kjønn, alle	62350	3419	5,5 %	4838	7,8	Begge kjønn, alle	331	22	6,6 %	33	10,0
*Innvandrere + Øvrig befolkning	10276	1080	10,5 %	1520	14,8	*Innvandrere + Øvrig befolkning	46	11	23,9 %	6	13,0
Gutter, alle	32019	1914	6,0 %	3498	10,9	Gutter, alle	170	13	7,6 %	25	14,7
*Innvandrere + Øvrig befolkning	5379	620	11,5 %	1030	19,1	*Innvandrere + Øvrig befolkning	29	9	31,0 %	4	13,8
Jenter, alle	30331	1505	5,0 %	1340	4,4	Jenter, alle	161	9	5,6 %	8	5,0
*Innvandrere + Øvrig befolkning	4897	460	9,4 %	490	10,0	*Innvandrere + Øvrig befolkning	17	2	11,8 %	2	11,8
	25434	1045	4,1 %	850	3,3		144	7	4,9 %	6	4,2

Til tross for fullføringsgrad over landsgjennomsnittet viser tall fra SSB at Lindesnes ligger over landsgjennomsnittet når det gjelder elever uten grunnskolepoeng, og med lave grunnskolepoeng. Det understreker viktigheten av tidlige og universelle innsatser, altså tiltak som styrker tilbudet for alle elever. Gjennom helsefremmende og byggende tiltak kan vi forhindre problemutvikling og at store ressurser bindes opp til omfattende og komplekse utfordringer knyttet til enkeltpersoner. Samskaping mellom tverrfaglige- og tverrsektorielle innsatser synes nødvendig for å realisere formålet med opplæringen som er at elevene «skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne mestre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet» (Opplæringslova § 1-1).

I planleggingen av den tverrfaglige og tverrsektorielle innsatsen med å realisere opplæringslova kan rosedigrammet som vist

her være et nyttig verktøy med tanke på å hvor innsatsen skal settes inn.

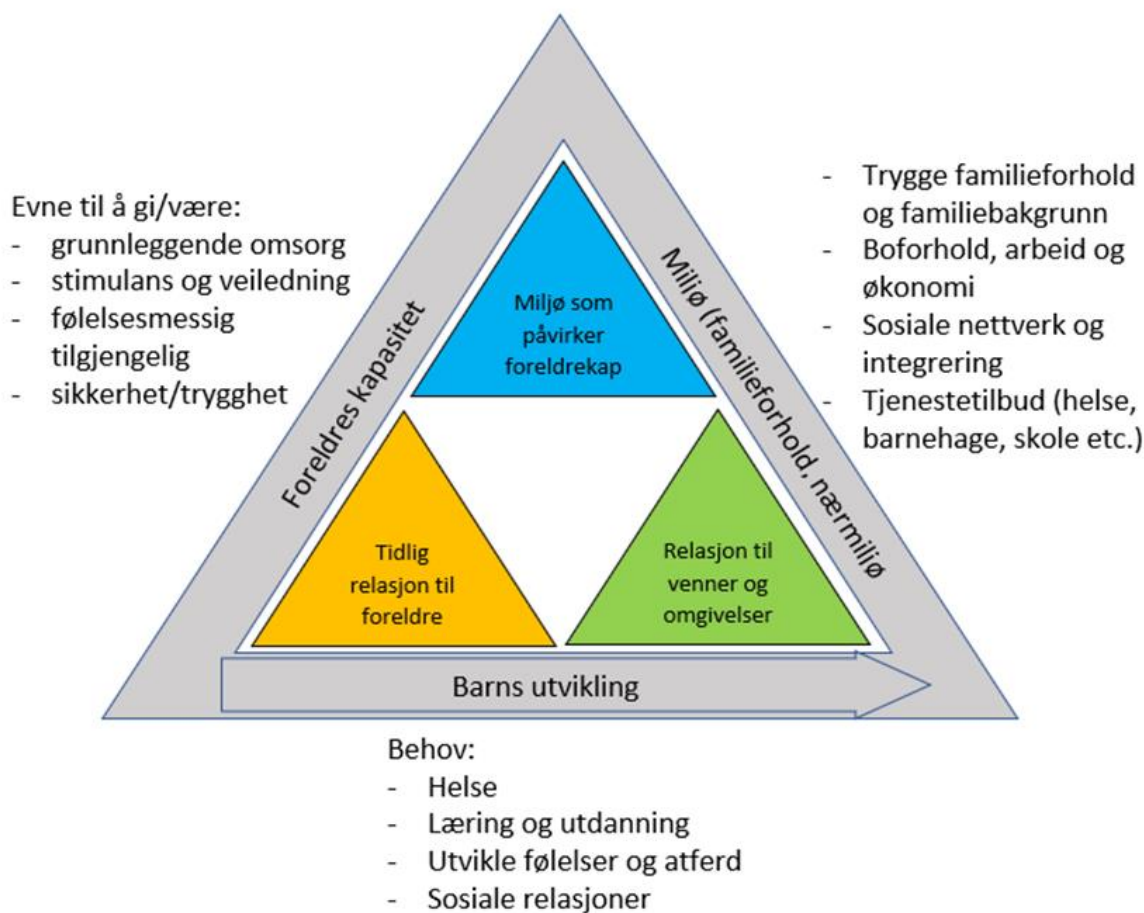
Grad av ulike beskyttelsesfaktorer varierer i ulike oppvekstmiljøer. Betydningen av beskyttelsesfaktorer vil også variere med alder og utvikling og hvilke utfordringer man står overfor. For ungdom er skolen den viktigste beskyttelsesfaktoren foran nærmiljø og familie når det gjelder psykisk helse. Rosedigrammet

her er tatt med som et eksempel og viser resultat av analysen for en del av kommunen.

Kilde: Ung i Agder – Geir Møller Telemarkforskning

Kunnskapen om beskyttelsesfaktorer kan brukes som grunnlag for å kartlegge om tiltakene kommunen allerede har satt i verk treffer. Det ble gjennomført en kartlegging i januar 2020 og resultatet viser at kommunen har flest individrettet tiltak rettet mot foreldres kapasitet og barns utvikling og lite innsats mot miljøet rundt barnet. Når kommunen nå skal tenke

helhetlig og dreie fokuset mot å fremme og bygge god helse innebærer det å styrke innsatsen på høyre side av trekanten som vist i figuren under. For å sikre at de mest sårbare og utsatte barna og deres familier inkluderes i en slik universell tilnærming, vil vi ha god nytte av erfaringene fra prosjekter som “Nye mønstre-trygg oppvekst” der familier med komplekse utfordringer bidrar til økt innsikt og kompetanse med mål om at neste generasjon kan forsørge seg selv.

Arbeid, mestring og livskvalitet

I vår kommune ligger det et betydelig potensial i økt jobbdeltakelse. Det er godt dokumentert at det er en sammenheng mellom opplevd og faktisk livskvalitet og jobbdeltakelse. I regjeringens strategi for god psykisk helse (2017-2022) slås det fast at «Arbeid gir tilgang til sosiale relasjoner, identitet, personlig vekst, økonomisk trygghet og andre helsefremmende ressurser og at Arbeid og deltakelse fremmer psykisk helse og mestring.»

I fylkeshelseundersøkelsen er det implementert et målesystem for livskvalitet. Resultatene viser at majoriteten opplever god livskvalitet og at det er små forskjeller på tvers av fylker – by og land osv. Dette står i sterk kontrast til kunnskapen vi har om levekår og andre objektive faktorer som levealder, sykehusinnleggelses, stønader og skatt. Dermed konkluderes det med at vi trenger kunnskap både om livsbetingelser og levekår - og hvordan folk opplever å ha det.

I FHI-rapporten som presenterer funn i fylkeshelseundersøkelsen framgår det blant annet at:

Et hovedfunn er at majoriteten over hele landet opplevde god livskvalitet, men at enkelte grupper oppga gjennomgående dårlig

livskvalitet. Innsats bør rettes mot å fremme livskvalitet langs alle dimensjoner for disse gruppene.

(..)

Andelen med lav livskvalitet var særlig høy blant dem som oppga helseplager, særlig psykiske men også fysiske, som opplevde å ha dårlig råd, som var uføre, arbeidsledige eller mottok sosialhjelp. Unge med dårlig økonomi som ikke var integrert i samliv eller arbeidsliv utgjorde en særlig sårbar gruppe. På spørsmål om tilfredshet med livet alt i alt skåret denne gruppen på samme nivå som befolkningen i fattige land som Kamerun, Ghana og Nepal. De mest fornøyde var godt voksne og eldre, som var gift, med god økonomi og som var yrkesaktive eller pensjonister.

(..)

Personer som for tiden er sykemeldt, uføre, arbeidsledige eller mottar sosialhjelp har betydelig forhøyet risiko for å ha dårlig livskvalitet langs alle dimensjoner.

Kilde: FHI-rapport [Fra nord til sør: Livskvalitet i Norge 2019](#)

En viktig planoppgave i årene fremover blir å se på hvordan kommunen kan bidra til at flere opplever inkludering, livsmestring og økt livskvalitet gjennom deltakelse i arbeidslivet og på andre arenaer.

NHO har utarbeidet et uhytidelig Kommune-NM. Her gjør Lindesnes det gjennomgående godt på de fleste av indikatorene, bortsett fra kategorien *arbeidsmarked*. NHO skriver: “Høy deltakelse i arbeidslivet er en viktig drivkraft for vekst og verdiskaping. Når en stor andel av den yrkesaktive befolkningen mottar permanente stønader som uføretrygd, vil dette indikere lav ressursutnyttelse.”

Dette illustrerer at lav jobbdeltakelse, enten det skyldes uførhet, sykefravær eller egne valg, i tillegg til å gi lav livskvalitet, ikke er bra for samfunnet.

Effekter av covid-19

CO-vid 19 er en pandemi som får store konsekvenser. Vi vet ennå ikke hvor lenge pandemien vil vare og vi forstår ikke fullt ut hvilke konsekvenser den får. Det vi vet er at den har ført til permitteringer og arbeidsledighet og økt behov for sosiale velferdstjenester, men også at den har vært utløsende for betydelig innovasjon og omstilling som kan bidra til bedre ressursutnyttelse og effektivitet.

Vi kan forstå COVID-19 som en brå endring hvor vi får varig endrede adferdsmønstre hos befolkningen både som forbrukere, samfunnsborgere og i arbeidslivet, eller som en forsterker av allerede tydelige utviklingsmønstre og atferd som økt digitalisering, klimabevissthet etc.

Uansett hvordan vi velger å forstå covid-19 så er det tydelig at innovasjon og omstillingsevne vil

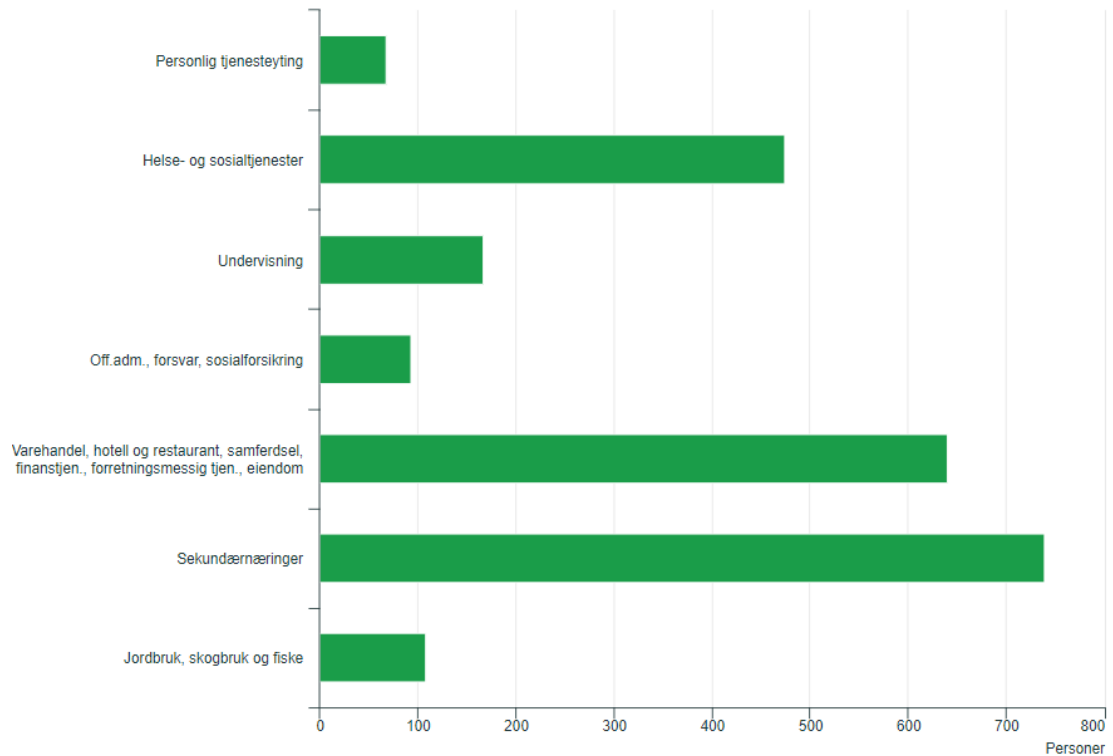
være avgjørende skal vi lykkes med en bærekraftig utvikling av kommunen.

Folkehelseinstituttet har publisert resultater fra spørreundersøkelse i Nordland og Agder som følger opp fylkeshelseundersøkelsen fra 2019 langs fire livskvalitetsdimensjoner: Fornøydhet med livet, mening, ensomhet og tillit. Denne viser at det foreløpig er små endringer i opplevd livskvalitet. Det er en økning i andelen som opplever lite mening i det daglige, særlig blant kvinner. Kvinner over 65 opplever mindre fornøydhet med livet, mens menn 45-64 er mer fornøyde. Det er nedgang i opplevd ensomhet for alle aldersgrupper bortsett fra for menn 18-24 og kvinner 75+. De største endringene er på tillit. Her ser vi klart at pandemien har ført til at folk gjennomgående oppgir lavere score på spørsmål om *“Vil du stort sett si at folk flest er til å stole på, eller at en ikke kan være for forsiktig når en har med andre å gjøre?”*

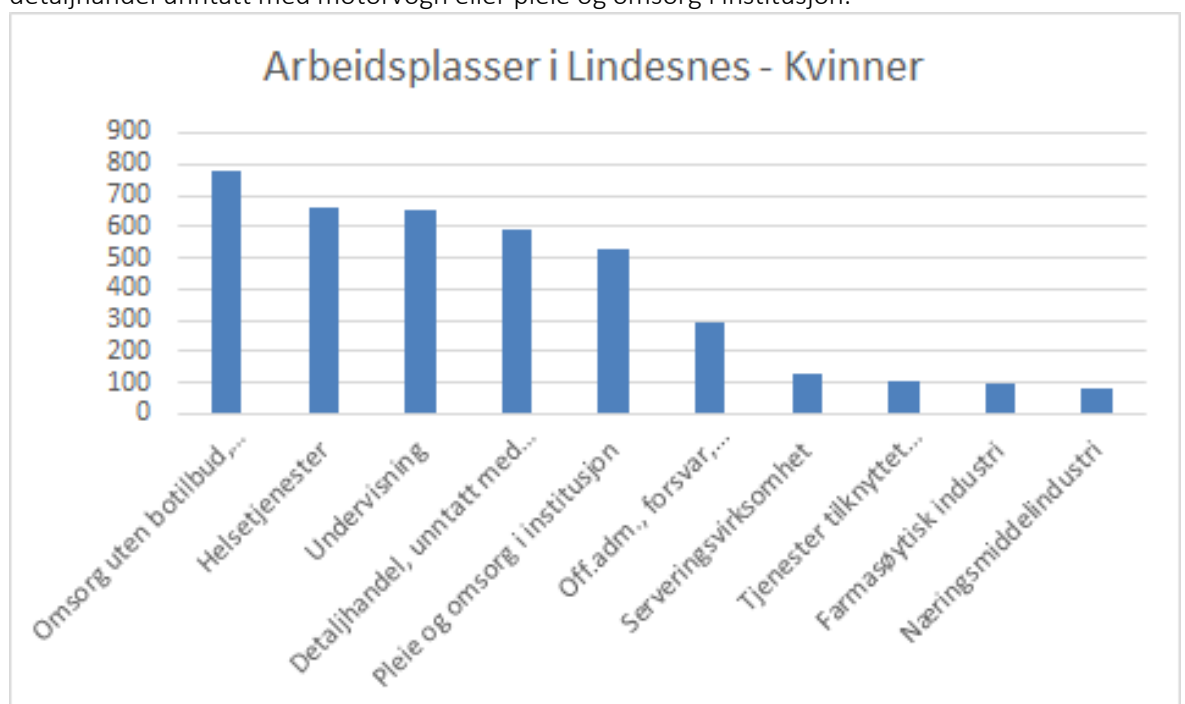
Kilde: FHI nettartikkel: [Livskvalitet under koronaepidemien - foreløpige resultater fra Nordland og Agder.](#)

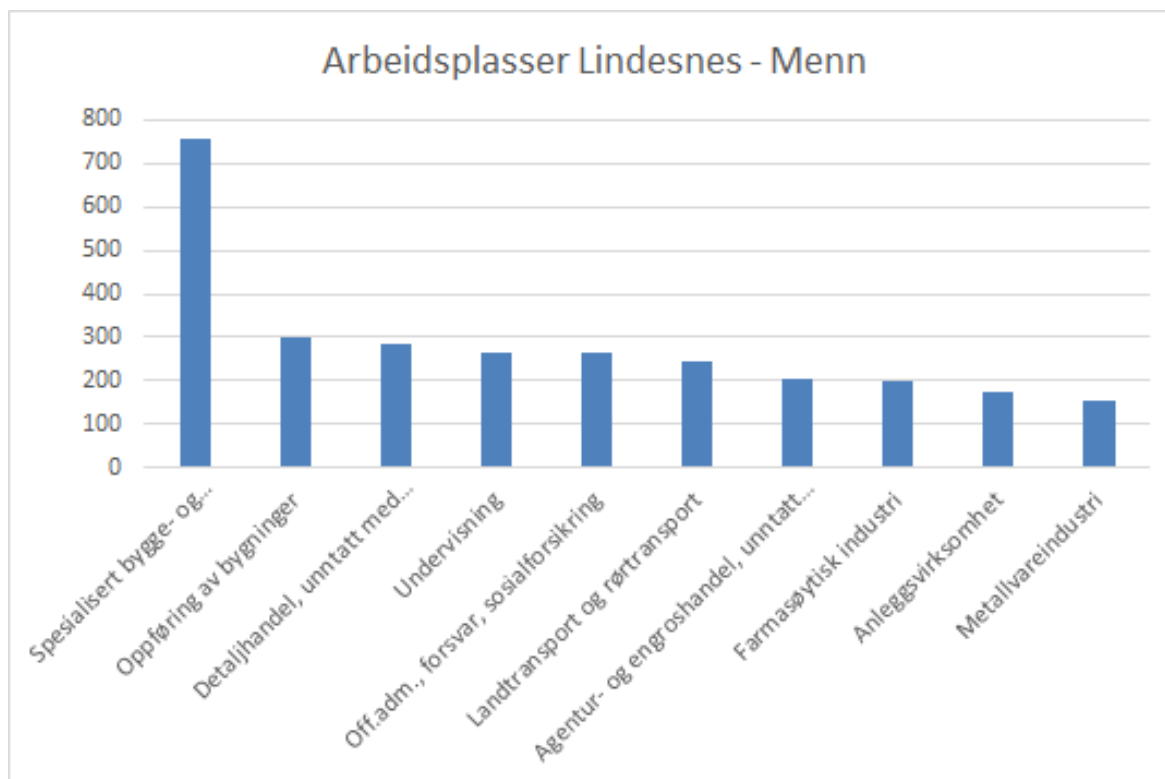
Næringsliv og sysselsetting

Nedenfor vises en tabell over de viktigste næringsveiene i vår kommune.

Det er 9184 arbeidsplasser i kommunen. 5716 hvor det jobber menn og 4973 hvor det jobber kvinner. Arbeidsmarkedet er sterkt kjønnsdelt og viser for eksempel at 66 prosent av alle kvinner som jobber i kommunen jobber i enten omsorg uten botilbud, helsetjenester, undervisning, detaljhandel unntatt med motorvogn eller pleie og omsorg i institusjon.

Pendlestatistikken viser at 1173 personer pendler ut av kommunen og 783 personer pendler inn. Det betyr at det er underdekning av arbeidsplasser i kommunen.

Langsiktig arealbruk

Fritidsbebyggelse

Antallet fritidsbygg i Lindesnes kommune har økt fra 2508 i 1998 (sammenslåtte tall for de tre gamle kommunene) til 3726 i 2020.

Økningen i antallet fritidsbygg er resultatet av en ønsket politikk og har sammenheng med den generelle velstands- og befolkningsutviklingen i Norge. Vi ser at Lindesnes har et svært høyt antall fritidsbygg i antall, men at vi har en lavere tetthet enn endel andre kystkommuner. Dette

skyldes at Lindesnes kommune har et stort areal hvor presset på å etablere fritidseiendom ikke er stort. Som eksempel vises til at Marnardal kommune i 2019 hadde en tetthet på fritidsbygg på 0,61, mens Mandal hadde en tetthet på 8,92 i 2019 opp fra 7,83 i 2005.

Fritidsbebyggelse er også ønskelig framover, utfordringene er blant annet knyttet til å sørge for god kvalitet både for eksisterende og nye områder for fritidsboliger.

Lindesnes	Antall fritidsbygninger					
	1998	2000	2005	2010	2015	2019
Mandal (-2019)	1475	1531	1629	1680	1815	1879
Marnardal (-2019)	194	198	209	222	236	231
Lindesnes (-2019)	839	922	1050	1274	1565	1657

Andre kommuner	Antall fritidsbygninger	Antall fritidsbygninger per km²
	2020	2020
Risør	1709	9,55
Grimstad	1350	4,96
Arendal	1666	6,53
Kristiansand	3411	5,60
Lindesnes	3726	4,22
Farsund	1171	4,65
Flekkefjord	992	2,06

En kvalitet ved Lindesnes kommune er god tilgang til både innlands- og kystnære arealer for fritids- og rekreasjonsformål. Å fortsette arbeidet med å tilrettelegge for bruk av

arealene som både tar hensyn til friluftsinnteresser, grunneiere og overordnede folkehelsestrategier er noe som bør få oppmerksomhet i aktuelle planprosesser.

Hav, kyst og skog

Lindesnes kommune er den klart største havkommunen i Norge øst for Lindesnes med et samlet havareal på 1358.7 kvadratkilometer. Kristiansand er med sine 897 kvadratkilometer nest størst.

I tillegg til å være en stor kystkommune er skogarealet betydelig og Lindesnes er på topp blant kommuner i Agder med hensyn til avvirking (hogst), nyplanting og ungskogpleie. Bruttoverdien av avvirkingen i Lindesnes kommune var i 2019 på over det dobbelte av neste kommune i oversikten. Dette skyldes både naturgitte forutsetninger, men også målrettet arbeid over mange år i både tidligere Marnardal, Mandal og Lindesnes. Skog i vekst representerer en viktig økonomisk ressurs, og er også viktig i klimasammenheng.

Koblingen mellom store landarealer og enda større havarealer er interessant. Videreutvikling av havn, tilførselsveier og øvrig infrastruktur som strømtilførsel har vært og vil være viktig planutfordringer i perioden. Kort sagt hvordan kommunen som planmyndighet både skal sørge

for god bruk og vern av sine store arealer slik at de kommer både nåværende og fremtidige generasjoner til gode.

Boligbygging og tettstedsutvikling

Tall fra SSB viser at det er 7 845 eneboliger og 745 leiligheter i vår kommune.

Boliger (beboede og ubebodde)	2006	2011	2016	2020
Enebolig	7343	7492	7740	7845
Tomannsbolig	599	719	779	856
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	935	1071	1143	1214
Boligblokk	213	402	631	745
Bygning for bofellesskap	69	83	99	102
Andre bygningstyper	229	256	381	403

Det har vært en økning i alle boligtyper siden 2006. Som vi ser har det vært størst vekst i boligblokk og enebolig med henholdsvis 532 og 502 nye enheter. I kommuneplanen er det et mål at hovedandelen av boligutvikling i by, tettsteder og bygdesentra skal skje i flerboligbygg og andre konsentrerte boligtyper.

Det at boligsammensetting har varierte boligtyper som inkluderer innbyggere uavhengig av alder, økonomi, sosial status, familiestørrelse og hjelpebehov er ønskelig og bidrar til sosial bærekraft. Bærekraften ligger ikke i den fysiske bygningsmassen alene, men bygger på en tanke om at variert boligsammensetting får konsekvenser for sammensetningen av befolkning (Nordahl, 2018).

Hushold med lavere inntekter er i større grad henvist til områder der prisene er lave, ofte utenfor sentrum. For kommunen kan konsekvenser av boligprisnivå og fordelingen av boligpris mellom ulike områder i kommunen skape bekymring for økende geografisk sortering.

Vurdering av planbehovet og oversikt over prioriterte planoppgaver

Det økonomiske handlingsrommet for kommunen er under press. Dermed blir det desto viktigere at vi får til gode, effektive og formålstjenlige planprosesser. Dette får konsekvenser for hvilke planoppgaver vi prioriterer.

I vår kommune har vi vurdert at det vi nå må gjøre er å konsentrere vår kapasitet om å utarbeide temaplaner som detaljerer og utdyper kommuneplanen. Videre må vi utnytte de planprosessene vi likevel må gjennomføre slik at de både ivaretar fagområdet, sektorovergrepene temaer (folkehelse, klima og miljø og samfunnsikkerhet og beredskap) og kommuneplanens overordnede målsetninger. Slik kan overordnede målene bli utløsende for det viktige utviklingsarbeidet vi må gjøre skal vi klare å møte utfordringene som kommer.

I tillegg er det viktig å ha tilstrekkelig gode planer for våre arealer. Kommuneplanens arealdel viser arealdisponeringene som er gjort i vår kommune. Enkelt sagt skal målene som er satt i samfunnsdelen få konsekvenser for hvordan vi disponerer arealene. I Lindesnes har vi beholdt arealdelene fra de tre tidligere kommunene i tillegg til kommunedelplaner for Mandalselva, (tidligere Mandal kommune), ny E-39 og kommunedelplan for Øyslebø (tidligere Marnardal kommune). Disse er gjeldende inntil de blir revidert.

Mandal og Lindesnes forsøkte å samordne sine planbestemmelser i forbindelse med sin revisjon og det er rimelig god sammenheng i

disse (med noen unntak). Dette skulle tilsi at det ikke er behov for å gjøre en revisjon med det første. Imidlertid vil en revisjon gi anledning til å følge opp kommuneplanens samfunnsdel og særlig arealstrategien i denne. Blant annet gir det anledning til å se hele kommunen i sammenheng med hensyn til disponering av arealer til ulike formål som næring, boligområder etc. I tillegg vil det kunne bidra til forutsigbarhet for utviklingsaktører og private interesser ved at den nye kommunen har en samlet, enhetlig arealdel. Så vil det ikke minst gi legitimitet til arealdisponeringene i kommunen ved at disse er vil bli gjort av kommunestyret for den nye kommunen Lindesnes og ikke deler av kommunen.

Vi bør derfor igangsette arbeidet med å revidere arealdelen i inneværende periode. Arbeidet er svært ressurskrevende og vil gi konsekvenser for hvilket ambisjonsnivå vi kan ha for utarbeidelse og saksbehandling av andre arealplaner.

Det er ønskelig å starte andre planarbeid parallelt med, eller i forkant, av et kommuneplanarbeid for å gi et best mulig grunnlag for prosessen. Derfor vurderer vi at arbeidet bør starte opp når næringsplanen er utarbeidet. Det foreslås at revisjon starter opp i 2022, men at det settes av tid til å utarbeide et godt faktagrunnlag for arbeidet 2021. Blant annet oppdaterte oversikter over utbyggingspotensiale i eksisterende planer. Arbeidet med planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel skal avgrense omfang og tema for rulleringen. Grunnlagsmaterialet vil i tillegg være eksisterende kommuneplaner og arealstrategien i kommuneplanens samfunnsdel.

Lindesnes kommune ønsker å bruke mye av sin plankapasitet innenfor samfunnsplanlegging og relevante fagområder til å utvikle en strategisk utdypende temaplan og kalle den temaplan for mestring. Mestring handler blant annet om å

være i stand til å realisere sitt potensial og leve et godt og verdig liv.

Skal vi klare å møte utfordringene som planstrategien beskriver er vi etter vårt syn nødt til å konkretisere de overordnede målene i temaplaner som bidrar til utvikling. En slik temaplan vil kunne være mer konkret enn kommuneplanen og ha en bred, tverrsektoriell tilnærming til meget komplekse utfordringer. Den vil kunne konkretisere utfordringer og muligheter på en mer detaljert og utdypende måte enn kommuneplanen kan.

Det er pekt på at våre ambisjoner i forhold til overordnede klimamål og det lokale

utfordringsbildet i vårt naturmiljø gir et planleggingsbehov. Derfor er det ønskelig å prioritere å utarbeide en kommunal klima- og miljøplan som tar utgangspunkt i overordnede målsetninger i kommuneplanen og på den regionale klima- og energiplanen.

Det er ønskelig å få utarbeidet en egen temaplan for naturmangfold i vår kommune, som vil gi oss et enda bedre grunnlag for blant annet arbeid med kommuneplanens arealdel. I dette planarbeidet forutsetter vi støtte fra miljødepartementet. Vi har per november 2020 ikke fått støtte til dette arbeidet. Planarbeidet avventes derfor til eventuell støtte gis.

Oversikt over prioriterte planoppgaver i perioden 2020-2023

Tabellen gir en oversikt over planer som skal utarbeides og revideres i perioden. Det er ikke en totaloversikt over alle store og små planer som skal utarbeides, men en oversikt over *prioriterte planarbeid*. Det vil kunne oppstå behov for å utarbeide planer underveis i perioden som ikke er beskrevet i denne oversikten.

Plan	Vedtak	Merknad	Oppstart planarbeid	Vedtak innen
Overordnede planer				
Kommuneplanens samfunnsdel Lindesnes - Bedre sammen	13.2.2020	Revideres ikke	Vurderes ifm. planstrategi for perioden 2023-2027	
Kommuneplanens arealdel Lindesnes (gamle)	2019	Gjeldende ref. inndelingsloven.	Erstattes av ny arealdel	
Kommuneplanens arealdel Marnardal	2015	Gjeldende ref. inndelingsloven.	Erstattes av ny arealdel	
Kommuneplanens arealdel Mandal	2019	Gjeldende ref. inndelingsloven.	Erstattes av ny arealdel	
Kommunedelplan Øyslebø	2009	Gjeldende ref. inndelingsloven.	Erstattes av ny arealdel	
Kommunedelplan Mandalselva (Mandal kommune)	2016		Erstattes av ny arealdel	
Kommunedelplaner for E-39		Det må tas stilling til arealbruk for områdene som ikke skal være vei.	Oppheves ved rullering av kommuneplanens arealdel.	
Kommuneplanens arealdel Lindesnes (ny kommune)		Det legges opp til en stram framdriftsplan, dette forutsetter at tema for rullering avgrenses. Vurdering av nye større arealer tas i neste rullering.	Startes opp i 2022	2023

Sentrumsplaner				
Mandal		Omfanget vil avgjøre hvor lang tid arbeidet tar. Det vurderes oppstart av gatebruksplan i forkant av sentrumsplan.	Høsten 2022	2025
Vigeland			Oppstart etter at sentrumsplan Mandal er ferdig	Usikkert
Øyslebø			Kommunedelplan for Øyslebø innarbeides i kommuneplanens arealdel	2023
Øvrige tettsteder		Disse må vurderes i kommuneplanens arealdel.		
Områderegulering		<i>Prioritering av områderegulering må sees i sammenheng med arealplanrevisjon. Dette vil ta nær all tilgjengelig plankapasitet.</i>		
Tregde - Egebrekk		Områderegulering igangsatt av private. Skal blant løse utfordringer med grønnstruktur og felles infrastruktur.	2020	Usikkert
Frøysland		Gammel reguleringsplan, ikke brukbar for saksbehandling. Behov for områderegulering for blant annet å få oversikt over fortettingspotensialet .	Startes ikke i denne planperioden.	

Viktige reguleringsplaner som tar kapasitet				
Reguleringsplan Malmø		Viktige tema er bevaring og trafikk. Kan sees i sammenheng med sentrumsplan for Mandal.	Oppstart 2020	
Reguleringsplan for Kleven		Blir mest sannsynlig ferdig i år	Igang satt	2020
Reguleringsplan for helsehus Orelunden.		Stram framdriftsplan.	Igangsettes 2020	2021
Reguleringsplan for Furulunden			Igang satt	2020
Detaljregulering for E-39 Mandalskrysset – Lyngdal grense.			Høsten 2020	2021
Arealplaner med uavklart plantype				
Ny fylkesvei til Spangereid			Oppstart av planarbeid forventes avklart i løpet av 2021	
Eldre reguleringsplaner fra før 1985		Vurderes i forbindelse med oppstart av arealplanrulling.		
Temaplaner				
Temaplan for næring		Strategisk næringsplan. Prioritert som det viktigste temaplanarbeidet nå.	2020	Sommer 2021
Temaplan for mestring		Sentralt planarbeid for å utdype strategier vi trenger for utvikling innen bl.a. entreprenørskap, innovasjon (i tjenestene), inkludering med mer.	2021	2022

Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv		Kommunedelplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Anleggsliste rulleres årlig.	2022	2023
Temaplan for klima og miljø		Utarbeides i samarbeid med eventuelt nytt underutvalg.	2021	2022
Temaplan for vann og vannmiljø.		Samordnet hovedplan – krav ift. Grønnvika ny utslippstillatelse FM	Juni 2020	Desember 2020
Temaplan for kommunale veier og broer		Ikke avklart om dette skal starte opp i perioden ennå.	Avventes.	
Temaplan for naturmangfold		Sees i sammenheng med temaplan for klima og miljø.	Avventes til det eventuelt gis midler over ordning i miljødirektoratet.	
Plan for kriseledelse		Årlig/løpende		
Temaplan for alkohol- og ruspolitikk	Alkoholpolitisk e retningslinjer vedtatt juni 2020	Rusreformen vedtas i løpet av 2021. Denne vil gi nye oppgaver til kommunen. Planen er viktig for å kartlegge og være forberedt til reformen blir vedtatt.	2021 (Kartlegging)	2021-2022

**LINDESNES
KOMMUNE**

Post: Nordre Heddeland 26, 4534 Marnardal
E-post: post@lindesnes.kommune.no
Telefon: 38 25 70 00

